

Orientacions per a la prova d'accés a cicles formatius de grau superior: prova de Psicologia

1. Continguts principals

Els continguts de la prova d'accés a grau superior es corresponen als establerts al currículum oficial del batxillerat de les Illes Balears, amb especial esment als continguts següents:

Bloc 1. Introducció a la psicologia

- 1.1. Definició de psicologia.
- 1.2. Evolució històrica de la psicologia.
 - Fonts de la psicologia: el pensament filosòfic clàssic, la filosofia moderna, la fisiologia del segle XVIII i XIX, la medicina.
 - Importància de la teoria de l'evolució.
 - Primeres teories científiques: l'estructuralisme de W. Wundt, el funcionalisme de W. James, la psicologia de la Gestalt.
- 1.3. Escoles de psicologia.
 - La psicoanàlisi.
 - El conductisme.
 - La Gestalt.
 - La psicologia humanística.
 - La psicologia cognitiva.
- 1.4. Objecte d'estudi de la psicologia.
 - Característiques: ciència experimental, sistemàtica, eclèctica, caràcter interdisciplinari, amb diferents nivells d'anàlisi i complexitat.
 - Objectius de la psicologia: descriure, explicar, predir, controlar, etc.
- 1.5. Branques de la psicologia.
 - Branques de la psicologia bàsica: psicologia general, psicologia experimental, psicobiologia, psicologia evolutiva, psicologia social, psicologia de la personalitat, psicologia de l'aprenentatge, psicologia diferencial, psicologia del gènere.
 - Branques de la psicologia aplicada: psicologia educativa, psicologia clínica, psicologia industrial i de les organitzacions.
- 1.6. El mètode de la psicologia.

- El mètode científic (hipoteticodeductiu).
- Diverses tècniques metodològiques: experimental, correlacional, observacional.

Bloc 2. L'ésser humà com a producte de l'evolució

2.1. Filogènesi: el procés d'hominització.

- L'evolució dels organismes.
- Teories de l'evolució: lamarckisme, darwinisme, teoria sintètica o neodarwinisme.
- El procés d'hominització. Què és? Característiques generals.

2.2. La conducta dels animals.

- Etologia i psicologia animal. Què és l'etologia? Psicologia animal, experiments de laboratori.
- Pautes fixes d'acció i aprenentatge: pautes fixes d'acció en el comportament animal. Comportaments innats en l'ésser humà.

Bloc 3. Bases fisiològiques de la conducta humana

3.1. Genètica i conducta.

- Breu introducció a la genètica. Què estudia la genètica. ADN, ARN.
- Interacció herència i ambient.

3.2. Les neurones.

- Què són?
- Morfologia de les neurones.
- La sinapsi neuronal. Els neurotransmissors.
- Classificació de les neurones segons les seves funcions. Neurones motores, neurones sensibles i interneurons.

3.2. El sistema nerviós: descripció general.

- El sistema nerviós central i el sistema nerviós perifèric.
- Breu descripció de les funcions generals de cadascun dels dos sistemes.

3.3. Estructura i funcions del cervell.

3.4. Cervell de l'home i cervell de la dona. Diferències cerebrals entre sexes.

Bloc 4. Sensació, percepció i atenció

4.1. Estímuls i sensacions.

4.2. Què és la percepció?

- Fases del procés perceptiu.
- Classificació dels òrgans sensorials.

4.3. Diferents teories sobre els mecanismes de la percepció: la teoria associacionista, teoria de la Gestalt, la teoria cognitiva.

4.4. Factors que influeixen en la percepció.

- Factors externs: intensitat, repetició, novetat i mida.
- Factors interns: atenció, motivació, interessos i valors.

- Influència de la cultura i de l'entorn en la percepció.

Bloc 5. La memòria

- 5.1. Definició de la memòria.
- 5.2. Processos bàsics de la memòria: codificació, registre i recuperació.
- 5.3. Model estructural de la memòria segons R. Atkinson i R. Shiffrin: memòria sensorial, memòria a curt termini i memòria a llarg termini.

Bloc 6. L'aprenentatge

- 6.1. Aprendre transforma. Què vol dir aprendre?
- 6.2. Aprenentatge per condicionament.
 - Conducta, estímul, resposta.
 - El condicionament clàssic. Ivan Pavlov.
- 6.3. Aprenentatge per condicionament. El condicionament instrumental.
 - Primeres investigacions: Watson, Thorndike, Skinner.
 - Elements del condicionament operant o instrumental: el reforç. Reforços primaris i reforços secundaris.
 - Procediment de condicionament: reforç positiu, reforç negatiu, entrenament per omissió, càstig.
- 6.4. L'aprenentatge per observació.
- 6.5. Aprenentatge cognitiu.
- 6.6. Estratègies d'aprenentatge.

Bloc 7. La intel·ligència

- 7.1. Què és la intel·ligència?
- 7.2. Teories clàssiques de la intel·ligència.
 - Primeres teories.
 - Teories de l'anàlisi factorial.
- 7.3. Teories actuals.
 - Teoria del processament de la informació.
 - La intel·ligència emocional.
 - Teoria de les intel·ligències múltiples.
- 7.4. Avaluació de la intel·ligència.
 - El quocient intel·lectual.
 - Els tests d'intel·ligència. Què són? Característiques i limitacions.
- 7.5. El desenvolupament de la intel·ligència.
 - Teoria de Jean Piaget.
 - Etapes del desenvolupament cognitiu.

Bloc 8. Llenguatge, pensament i creativitat

- 8.1. Què és el llenguatge? Etapes en l'adquisició del llenguatge.

- 8.2. Teories sobre l'adquisició del llenguatge: teoria de l'aprenentatge, (B. F. Skinner), teoria de l'aprenentatge social (A. Bandura), teoria nativista (N. Chomsky).
- 8.3. Relació entre llenguatge i pensament.
- 8.4. Què és el pensament? Elements del pensament, símbols: imatges, paraules, conceptes.
- 8.5. El raonament. Què és? Tipus de raonament.
 - Pensament racional: raonament inductiu, raonament deductiu.
 - Pensament creador.
 - Pensament abstracte.
- 8.6. Resolució de problemes.
 - Etapes en la resolució de problemes.
 - Estratègies de solució de problemes.
- 8.7. Els estats de consciència.
 - La consciència.
 - Els somnis.
 - La hipnosi.
 - Les drogues que alteren la consciència.
- 8.8. El pensament creatiu.
 - Què és la creativitat?
 - Característiques del pensament creatiu.
 - Etapes del procés creatiu.

Bloc 9. La personalitat i vida afectiva

- 9.1. La personalitat. Què és? Diferències individuals.
- 9.2. Les teories de la personalitat. Diversitat d'enfocaments de la personalitat.
- 9.3. La psicoanàlisi de S. Freud.
 - Estructura de la personalitat segons la teoria psicoanalítica.
 - Desenvolupament psicosexual segons la teoria psicoanalítica.
- 9.4. Teories de trets i tipus.
- 9.5. La teoria humanista de C. Rogers.
- 9.6. La teoria de l'aprenentatge social.
- 9.7. Motivació. Què és la motivació?
 - Característiques i tipus de motivació.
- 9.8. Les emocions. Determinants biològics i apresos.
- 9.9. Els trastorns psicològics i el seu tractament.
 - La depressió, l'ansietat: fòbies i el trastorn obsessivocompulsiu, els trastorns de l'alimentació, els trastorns esquizofrènics i l'estrès.

Bloc 10. La influència de la societat i de la cultura

- 10.1. El procés de socialització i l'aprenentatge social. La identitat personal.
- 10.2. Les relacions interpersonals: estimació, amistat i atracció interpersonal.

- 10.3. Les relacions socials: grup, influència social i autoritat. El lideratge, rol i estatus social. La diversitat social.
- 10.4. Les actituds, valors i normes en la vida social.
- 10.5. Sentiment d'identitat i pertinença a un grup.
- 10.6. La influència de la cultura: diferències culturals en el comportament social.

2. Percentatge orientatiu corresponent a cada criteri d'avaluació

1. La prova avalua el màxim possible dels criteris d'avaluació establerts al punt següent.
2. La prova inclou continguts de cadascun dels blocs establerts a l'apartat anterior.

3. Criteris d'avaluació

1. Conèixer i identificar els principals enfocaments o teories vigents en la psicologia i comprendre i acceptar les diferències metodològiques i les concepcions diferents sobre la natura de la conducta humana.
 - Explicar els trets característics de la psicologia.
 - Relacionar la psicologia amb altres ciències i camps del saber.
 - Conèixer i caracteritzar les aportacions de les principals escoles psicològiques de la psicologia actual.
2. Reconèixer les semblances i diferències entre la conducta humana i la d'altres espècies animals i comprendre i valorar la continuïtat que hi ha entre ambdues, així com els trets psicològics que identifiquen els éssers humans.
 - Descriure de forma sintètica les principals etapes i els factors en el procés evolutiu de l'espècie humana.
 - Diferenciar les conductes que són comunes a l'ésser humà i a altres espècies animals d'aquelles específicament humanes com el llenguatge, la comunicació simbòlica, etc.
 - Explicar les principals estructures biològiques implicades en el comportament humà. Identificar i explicar breument les parts principals i les funcions del sistema nerviós.
3. Relacionar la conducta humana amb els seus determinants genètics, ambientals i culturals i diferenciar les determinades genèticament, molt similars en totes les persones, de les determinades socialment i, per tant, ser crítics amb les interpretacions simplistes i injustificades de les diferències humanes que fomenten la discriminació racial o ètnica i acceptar que moltes diferències socials són el producte de les diferències culturals entre les societats i dins una mateixa societat.
 - Comprendre que les conductes humanes estan determinades tant per la base genètica de l'individu com per les diferents condicions ambientals i culturals a les quals es veu exposat.

- Comprendre les diferències individuals en la conducta humana com el resultat de la interacció entre factors de diferents tipus.
 - Identificar alguns mecanismes bàsics de comportament individual i social.
 - Mostrar actituds de tolerància i comprensió davant el fet diferencial.
4. Explicar els processos mitjançant els quals les persones adquireixen, elaboren i comuniquen coneixements i establir relacions entre els diferents processos cognitius i les conductes consegüents.
- Explicar i descriure els models de funcionament dels principals processos psicològics.
 - Identificar els processos cognitius implicats en algunes conductes habituals.
 - Conèixer les diverses teories sobre la intel·ligència humana.
 - Establir el paper del llenguatge dins el pensament i la intel·ligència humana.
 - Conèixer com funcionen els processos d'atenció, percepció, memòria, aprenentatge, llenguatge, pensament, etc.
5. Comprendre els principals motius, emocions i afectes que influeixen en la conducta humana, així com els factors que influeixen en l'adquisició i manteniment i conèixer les tècniques d'intervenció per modificar-los i controlar-los.
- Identificar els principals factors motivacionals de la conducta humana.
 - Explicar les principals idees i teories sobre la personalitat.
 - Enumerar i explicar els principals tipus de personalitat.
 - Descriure els principals trastorns emocionals i de personalitat.
 - Conèixer les tècniques d'intervenció que poden fer-se servir per modificar i controlar les pròpies motivacions i emocions.
6. Comparar els principals mètodes que s'empren en la investigació psicològica i comprendre'n les aportacions i les limitacions, i aplicar algun d'aquests mètodes a l'anàlisi de situacions pròximes senzilles.
- Conèixer els principals mètodes que s'empren en la investigació psicològica: experimental, correlacional i observacional.
 - Aplicar alguns d'aquests mètodes a la investigació d'algun problema o fenomen psicològic senzill.
7. Reconèixer i identificar els principals àmbits d'aplicació i intervenció de la psicologia i discriminar les aportacions dels diferents enfocaments i conèixer com s'aplica alguna de les tècniques més usuals per tal d'entendre les possibilitats de la psicologia en relació amb la millora de la qualitat de vida de les persones.
- Conèixer les principals àrees d'aplicació i intervenció de la psicologia: educació, salut, treball, relacions socials, etc.
 - Conèixer els enfocaments que s'apliquen als problemes més usuals: depressió, dificultats d'aprenentatge, conductes addictives, etc.

4. Estructura de la prova i tipologia de les preguntes

1. Preferentment, les proves es contextualitzen en entorns propers a la vida dels alumnes: situacions personals, familiars, escolars i socials, a més d'entorns humanístics i científics.
2. Cadascuna de les proves conté preguntes obertes i semiobertes que requereixen dels alumnes capacitat de pensament crític, reflexió i maduresa. A més d'aquests tipus de preguntes, es poden usar preguntes d'opció múltiple (triar l'opció correcta entre les donades, vertader/fals, emplenar taules, etc.). La puntuació assignada a les preguntes obertes i semiobertes suposen almenys el 50 % de la puntuació de la prova.
3. En aquestes orientacions s'entenen les categories de preguntes de la manera següent:
 - Preguntes d'opció múltiple: preguntes amb una sola resposta correcta inequívoca i que no exigeixen elaboració per part de l'alumne ja que s'ha de limitar a triar una de les respostes proposades. Entre aquests tipus de preguntes se'n poden trobar com ara triar l'opció correcta entre les donades, vertader/fals, etc.
 - Preguntes semiobertes: preguntes amb resposta inequívoca que requereixen elaboració per part de l'alumne. Aquesta construcció és breu; per exemple, resolució de problemes, emplenar buits sempre que no es facilitin les respostes, relacionar dades, emplenar taules, dibuixar gràfiques o vistes, qüestions de resposta breu, ordenar diferents conceptes, etc.
 - Preguntes obertes: preguntes que, a partir d'un text, supòsit, gràfic, imatge o similar, exigeixen elaboració per part de l'alumne i que no tenen una sola resposta correcta inequívoca. S'engloben dins aquests tipus les produccions escrites i les composicions plàstiques.

5. Criteris de qualificació

1. La prova es valora de 0 a 10, amb dos decimals. A l'enunciat de cada pregunta s'ha d'indicar la valoració màxima de cada apartat.
2. Aspectes generals que s'han d'avaluar:
 - Coneixement.
 - Comprensió.
 - Aplicació.
 - Anàlisi i valoració crítica.
 - Lectura, interpretació i elaboració de gràfics i taules.
 - Formulació d'hipòtesis.
 - Capacitat de síntesi, expressió, sintaxi i gramàtica.
3. Les respostes s'han d'ajustar a l'enunciat de la pregunta. A més de valorar el contingut de la resposta, s'ha de tenir en compte la claredat en l'exposició dels

conceptes, els processos, les passes que cal seguir i de les hipòtesis, l'ordre lògic, l'ús correcte dels termes científics i la contextualització segons l'enunciat. A més a més, també s'ha de valorar l'ús d'esquemes, sobretot quan es demanin explícitament.

4. En les respostes obertes cal que l'alumne mostri una adequada capacitat de comprensió de les qüestions plantejades i organitzi de forma lògica la resposta, tot analitzant i utilitzant les variables en joc. També es valorarà el grau de pertinença de la resposta i les mancances manifestes sobre el tema en qüestió. Les preguntes obertes només es valoraran si la resposta no resulta ser una còpia literal de l'enunciat. Les respostes tampoc no se valoraran en cas de limitar-se a expressar una opinió personal sense fer referència al que es troba i comenta al text de l'enunciat.
5. Les respostes tancades que no siguin clares, perquè no s'hi hagi indicat clarament i unívocament la resposta (en fer-hi més d'una marca, no deixar clar si és vertader o fals, etc.), no es valoraran.
6. Quant a la correcció ortogràfica, s'aplica el criteri de descompte ortogràfic següent:
 - Penalitza fins a 2 punts. 5 faltes de gràcia. Faltes repetides: només compten una vegada. Més d'una errada en una paraula: només compta una falta.
 - Barem: 0-5 errades, 0 punts; 6-10 errades, -0,25 punts; 11-15 errades, -0,5 punts; 16-20 errades, -1 punt; 21-25 errades, -1,5 punts; 26 errades o més, -2 punts.
7. Les taules, constants i equivalències que es necessitin per resoldre l'examen s'aportaran a l'enunciat.
8. S'intentaran evitar les preguntes encadenades. En qualsevol cas, els apartats d'un enunciat que en tenguin es corregiran independentment. Els apartats que necessitin el resultat d'un apartat anterior per resoldre's es corregiran assumint que el resultat de l'apartat anterior és correcte, tant si realment ho és com si no.

6. Materials necessaris per a la realització de la prova

- L'examen s'ha de presentar escrit amb tinta blava o negra, no a llapis.
- No es poden usar telèfons mòbils ni aparells electrònics.
- No es pot entrar a l'examen amb textos o documents escrits.
- Les persones aspirants poden sol·licitar un únic full de paper, segellat, per fer-hi anotacions, esquemes, etc. Aquest full s'ha de lliurar juntament amb la prova i no es corregirà.

7. Durada de la prova

La durada màxima de l'examen és d'una hora i mitja (90 minuts).